

zkoumány informace z hlavních důležitých aspektů, zahrnujících implementaci a nasazení informací veřejného sektoru, vytvoření odpovídajících pobídek k opětovnému užívání těchto informací (tzv. public sector information re-use), regulace informací veřejného sektoru na přeshraniční a mezinárodní úrovni vzhledem k podpoře komunitárního trhu s nimi a strategické vize ohledně jejich regulace do budoucna (jedná se o čtyři hlavní body tohoto projektu).

Informace veřejného sektoru jsou tématem, které je v současné době velmi aktuální, neboť v této oblasti leží velký potenciál. Informace veřejného sektoru vznikají činností orgánů veřejné moci, mnohdy i za přispění fyzických a právnických osob, které plní své informační a jiné povinnosti vůči veřejné správě a veřejnému sektoru obecně. Informace veřejného sektoru vznikají též v průběhu řízení, které jednotlivé orgány veřejné moci vedou, například při ohlášení jisté činnosti nebo při podání žádosti o jisté povolení. Informace ve veřejném sektoru mají podobu informací obecných (například statistiky a počty povolení atd.) a informací konkrétních o konkrétním subjektu, aktivitě či věci. Druhá uvedená skupina informací může být chráněna v rámci ochrany osobních údajů fyzických osob či ochrany obchodního tajemství, přesto však tyto dva způsoby ochrany nemohou převážit nad obecným principem veřejnosti informací veřejného sektoru.

Informace veřejného sektoru by měly sloužit veřejnosti, měly by být poskytovány jejich konečným spotřebitelům, tedy fyzickým osobám i právnickým osobám, ale ve všech členských státech Evropské unie v této oblasti existují jisté rezervy, kdy informace veřejného sektoru nejsou poskytovány v žádoucích případech vůbec nebo v nedostatečné míře. Obecně můžou být poskytovány bezplatně nebo za určitý poplatek, který má však svoji limitaci.

Důležité je i jejich opětovné využití soukromými subjekty (tzv. public sector information re-use), kdy jsou informace veřejného sektoru, které již byly zveřejněny, užity opětovně soukromým subjektem, ať už za poplatek, či bezplatně. Právě opětovné užití informací veřejného sektoru může dodat výraznou přidanou hodnotu k daným informacím a může výrazně posílit dopad těchto informací na aktuální právní vztahy. U opětovného užití soukromými subjekty je nutno zdůraznit oblast exkluzivních dohod, které se snaží Evropská komise odstranit. Exkluzivní dohoda představuje výrazné omezení unijního trhu s opětovným užíváním informací veřejného sektoru, neboť určený druh informací veřejného sektoru může být opětovně užíván pouze jedním subjektem, který má nějakým způsobem zvýhodněné postavení proti ostatním, například informace jsou poskytovány pouze tomuto subjektu a nejsou dostupné nikomu jinému.

V rámci tohoto projektu působí šest různých pracovních skupin, přičemž každá z nich se věnuje jistému aspektu informací veřejného sektoru. Vedle výše uvedených témat se bude tento projekt věnovat například konstitucionálním aspektům informací veřejného sektoru.

Účast Ústavu práva a technologií v projektu CONSENT

Terezie Smejkalová

V květnu 2010 odstartoval nový projekt v rámci Sedmého rámcového programu, kterého se účastní i Masarykova univerzita, konkrétně pak Ústav práva a technologií. Tento projekt – Consumer sentiment regarding privacy on user generated content (UGC) services in the digital economy, zkráceně nazývaný CONSENT – má devatenáct spoluřešitelů a je koordinován University of Central Lancashire, Centre of Law, Information & Converging Technologies (CLICT). Projekt je realizován v letech 2010 až 2013.

CONSENT je kolaborativním projektem, jehož cílem je zkoumat a analyzovat změny v chování spotřebitelů, které jsou výsledkem častějšího využívání UGC online služeb. Jeho úkolem je zjistit, jaký vliv mají nejrůznější používané smluvní, obchodní a technické praktiky na spotřebitele, především v souvislosti s otázkami ochrany soukromí a osobních údajů v digitálním prostředí. Jak napovídá i akronym projektu, zvláštní pozornost bude věnována způsobu, jakým je získáván souhlas (*consent*) spotřebitele s nejrůznějšími UGC online službami (jakými jsou například webové stránky jako MySpace, YouTube nebo Facebook), jejichž komerční úspěch do značné míry spočívá právě ve zveřejňování různých osobních údajů uživatelů.

CONSENT je projektem multidisciplinárním: zahrnuje nejen analýzu právní, ale i psychologickou, sociologickou, ekonomickou a marketingovou. Zvláštní pozornost je pak věnována možným specifikům, která vyplývají z kulturních odlišností jednotlivých členských států Evropské unie.

V současné době dochází k výrazným změnám v tržní dynamice a spotřebitelském chování, které vyžadují aktualizované zhodnocení informovaného souhlasu jako základního aspektu hodnotového systému, na němž evropská tržní ekonomika stojí. V mnoha smluvních vztazích mezi spotřebiteli a poskytovateli online služeb je sporné, zda ze strany spotřebitele skutečně došlo k souhlasu se všemi smluvními podmínkami. Často dochází i k tomu, že souhlas uživatele je předpokládán na základě odkliknutí souhlasu s komplexními obchodními podmínkami nebo je dokonce přednastaven ve formě zatrhnutého políčka. Takto získaný

souhlas ale nelze považovat za informovaný, ani dobrovolný.

Cíle projektu je možné shrnout do pěti základních bodů:

1. Analýza vývoje obchodních, technologických a dalších praktik, které jsou užívány poskytovateli UGC služeb za účelem získávání souhlasu uživatelů ke zpracovávání jejich osobních údajů.
2. Identifikace dopadu těchto praktik na společenské hodnoty, jakými jsou ochrana dat, ochrana spotřebitele a ochrana hospodářské soutěže.
3. Zkoumání povědomí, hodnot a přístupů uživatelů UGC služeb ve vztahu k soukromí.
4. Stanovení kritérií pro slušnost a poctivost (*fairness*) při získávání osobních údajů uživatelů na základě jejich souhlasu a vývoj zásad správné praxe (*best practices*) pro využití tohoto souhlasu poskytovateli UGC služeb.
5. Vytvoření (souboru nástrojů) (*toolkit*) pro implementaci a prosazování zásad správné praxe.

Tento projekt je realizován prostřednictvím 13 pracovních balíčků. Ústav práva a technologií je koordinátorem balíčku číslo 12, jehož hlavním cílem je diseminace a komunikace projektových výsledků. Mimo participaci na výzkumu samotném Ústav práva a technologií koordinuje komunikaci s cílovými skupinami projektu a zveřejňování výsledků; také je zodpovědný za tvorbu a provoz webových stránek projektu a bude připravovat projektové workshopy a závěrečnou konferenci.

Krise autorského práva a jeho perspektivy

Matěj Myška
Jaromír Šavelka

Autorské právo ve své „tradiční“ podobě je v krizi. O platnosti tohoto zdánlivě lakonického vyjádření svědčí i množství odborných konferencí a seminářů na toto téma¹. Pokusem o nalezení odpovědi na výzvy dané autorskému právu rozvojem informačních a komunikačních technologií bylo i první mezinárodní kolokvium o IT a právu s podtitulem *The future of copyright*. Setkání zástupců výzkumných institucí zabývajících se právem informačních a komunikačních technologií z Německa, Rakouska, České republiky a Maďarska se uskutečnilo 16. února 2010 na půdě Göttingenské univerzity Georga Augusta.

Kolokvium zahájil po krátkém představení pořádatelů univerzity, institutu

¹ O tematicky obdobné konferenci pořádané v Hannoveru referuje Radim Polčák v článku *Svatby a jejich alternativy – Hannover 2010 (to marry, not to marry, fair use nebo fair remuneration)* na straně 6.

a jednotlivých účastníků prof. Andreas Wiebe, LL.M., z pořádajícího Institutu pro hospodářské právo úvodní přednáškou na téma *The Crisis of Copyright and Perspectives*. Přednáška historicky zmapovala, jak se autorské právo dostalo do současné situace, kdy se fakticky stává obsoletním. Profesor Wiebe se ve svém příspěvku zabíral též aplikovatelností základních koncepcí autorského práva, tedy přiznáním výlučných práv autorům k autorskému dílu a udržitelností

Zleva: Dr. Radim Polčák, Prof. Andreas Wiebe

této koncepce v prostředí informačních sítí. Zmíněny byly i vývojové trendy v autorském právu, jako jsou hnutí Open Access či Open Source Software.

Závěrem představil profesor Wiebe dvě možné alternativy, jak by mohl být v budoucnu zajištěn příjem autorů. Prvním z nich by mohl být tzv. tarifní model, v němž by každý uživatel platil relativně nízkou sumu a na oplátku by měl přístup ke všem audiovizuálním dílům. Tento poplatek by mohl být např. již součástí platby poskytovatelům internetového připojení. Jak naznačil Wiebe, jedná se o slibný obchodní model, v současnosti je však rozpracován spíše v teoretické rovině. Faktická realizace zatím naráží na značné komplikace. Druhým modelem by mohl být dobrovolný příspěvkový model, v němž by odměna autora záležela na vůli uživatele. Tento systém by se dal přirovnat k institutu spopitného. Zatímco realizovatelnost toho systému není spjata s takovou administrativní zátěží jako v případě tarifního modelu, „otázkou zůstává, nakolik by uživatelé autorům doopravdy přispívali“, jak s lehkou ironií poznamenal profesor Wiebe.

Na Andrease Wiebeho navázal vedoucí českého Ústavu práva a technologií JUDr. Radim Polčák, Ph.D., s příspěvkem o možnostech alternativních modelů ochrany autorského práva. V úvodu poukázal na nelehkou úlohu autorského práva v ochraně a kontrole rozmnožování autorských děl, vyplývající z přirozené vlastnosti informací, a s tím spojenou vysokou sociální resistencí vůči autorskému právu. „Kvalitní informace obecně má vysokou tendenci se rozmnožovat. Je přirozené, že pokud se podívám na dobrý film, chci, aby jej viděli i moji známí a kamarádi, abychom se měli spolu o čem bavít,“ doslova poznamenal.

Řešení této nepříjemné situace neshledává stejně jako profesor Wiebe v úplném zrušení autorskoprávní ochrany. Regulace autorského práva by se podle Polčáka měla podobat regulaci síťových odvětví. Cílem by mělo být zachování rovnováhy zájmů autorů

a uživatelů (konzumentů). Důsledkem takového autorskoprávního systému by měl být přechod od konceptu delikttní odpovědnosti k odpovědnosti kontraktní. Konečně by mělo autorské právo ustoupit od konceptu „vlastnictví“ informací.

Profesor Zsolt Balogh z Univerzity v Pécsi vystoupil s příspěvkem o výjimkách a omezeních práva z práva autorského. Představil tak doktríny fair use, fair dealing a free use a jejich aplikovatelnost v digitálním prostředí. Kritickou pozornost věnoval i tzv. třístupňovému bernskému testu.

Jako další řečník vystoupil Dr. Roman Heidinger, MA, z domácí univerzity a věnoval se možnosti patentové ochrany počítačových programů jako možné alternativě k autorskoprávní ochraně. Analyzoval téma z pohledu evropské perspektivy, když uvedl možnosti, které skýtá Úmluva o udělování evropských patentů. Představena byla i aktuální judikatura Evropského soudního dvora a rozhodovací činnost

Mgr. Jaromír Šavelka

Evropského patentového úřadu. Situace v této oblasti je podle Heidingera poměrně komplikovaná – počítačové programy jsou sice výslovně vyňaty z patentové ochrany, přesto ji však Evropský patentový úřad v řadě případů přiznává. Jasno měla do problematiky vnést směrnice o patentovatelnosti počítačových vynálezů, která ovšem nebyla přijata. Závěrem Dr. Heidinger konstatoval i možnost ochrany sui generis pro počítačové

Účastníci kolokvia

programy, která je ovšem v současné situaci nerealizovatelná vzhledem k absenci nutné právní úpravy.

Odborné kolokvium uzavřel asistent Ústavu práva a technologií Mgr. Jaromír Šavelka svým příspěvkem s názvem *Collective Administration of Certain Economic Rights to Software*. Věnoval se tak dosud jen velmi sporadicky diskutované otázce možné životaschopnosti institutu kolektivní správy vybraných majetkových autorských práv k počítačovým programům. Problematiku nastínil v souvislosti s reálným případem žádosti o jmenování kolektivního správce,

kteřá se aktuálně dostala na stůl českého Nejvyššího správního soudu (NSS). Ten následně podal k Evropskému soudnímu dvoru (ESD) předběžnou otázku týkající se rozsahu autorskoprávní ochrany počítačových programů, konkrétně jejich grafického uživatelského rozhraní. Přestože nebylo možné předjímat, jaký k celé otázce ESD a následně též NSS zaujmou postoj, uzavřel Mgr. Šavelka svůj příspěvek tak, že v blízké době s největší pravděpodobností nebudeme svědky jmenování kolektivního správce k některým majetkovým autorským právním k počítačovým programům.

Po formální části konference následovala diskuse, v jejímž rámci se debatovalo o možných alternativních modelech ochrany autorského práva. I přes rozdílné národnosti jednotlivých účastníků diskuse a jejich různé pozitivněprávní zázemí bylo patrné, že řešení současné krize je nutné hledat, bez ohledu na jednotlivá národní specifika, na celoevropské úrovni. Možným řešením by tak mohlo být vytvoření celoevropského autorskoprávního kodexu, respektive unifikované autorskoprávní regulace např. pro celou EU, jako je tomu již třeba v případě ochranných známek.

Konferenci BILETA 2010 netradičně hostila Vídeň

Michal Koščík

Konference britské asociace BILETA (British & Irish Law, Education and Technology Association) patří už mnoho let k významným událostem práva ICT v Evropě. Jubilejní pětadvacátý ročník, který se uskutečnil 29. a 30. března, byl výjimečný také tím, že se nekonal v některém z velkých měst na britských ostrovech, ale neobvykle ve Vídni. Hostitelem konference, jež přivítala desítky účastníků převážně z Velké Británie, Rakouska, Skandinávie a Maďarska, se stala Rakouská počítačová společnost (OCG).

Program konference byl rozvržen do úctyhodných 22 sekcí a 3 workshopů a pokrýval prakticky celý tematický rozsah práva ICT, převažovala však témata týkající se duševního vlastnictví, e-governmentu, e-commerce a ochrany osobních údajů.

Mezi nejvýznamnější účastníky konference patřili profesori Jon Bing z University of Oslo, Philip Leith z Queen's University Belfast a Sefton Bloxham z University of Cumbria. Na konferenci měl své zastoupení také Ústav práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Vedoucí ústavu Radim Polčák předsedal jedné ze sekcí zabývajících se elektronickým obchodem, s příspěvkem referujícím o startu datových schránek v České republice vystoupil asistent ústavu Michal Koščík. Velkou událostí konference bylo slavnostní uvedení prvního čísla nově vzniklého časopisu *European Journal of Law and Technology*, které je dostupné na webové adrese <http://ejlt.org>.